

<b>Струка (назив):</b> све струке		
<b>Занимање (назив):</b> сва занимања		
<b>Предмет (назив):</b> ДЕМОКРАТИЈА И ЉУДСКА ПРАВА		
<b>Опис (предмета):</b> Општеобразовни предмет/ прилагођено ученицима оштећеног слуха		
<b>Модул (наслов):</b> УСТАВНА ДЕМОКРАТИЈА		
<b>Датум:</b> 2022.	<b>Шифра:</b>	<b>Редни број:01</b>
<b>Сврха</b>		
<p>По завршетку овог модула ученици ће бити у могућности да објасне да је у демократији основна функција власти да штити људска права сваког грађанина и да обезбиди равнотежу између права појединца и заједничког добра, чије је усклађивање од виталног интереса за здраво функционисање демократског друштва.</p> <p>Модулом је предвиђено да ученици стекну знање и способности да доносе ваљане и разумне одлуке о питањима у вези са функцијом власти и примјену правила и закона.</p> <p>Радом на пројекту или испитивању неког од случајева кршења људских права, ученици ће стећи практична знања о институцијама, законима и међународним документима којим се штите људска права на свим нивоима власти.</p>		
<b>Специјални захтјеви / Предуслови</b>		
У току реализације овог модула могу се користити усвојена знања из других друштвених наука.		
<b>Циљеви</b>		
<p>Изучавањем овог модула код ученика треба развити знање о значају основне функције власти у условима уставне демократије. Овај општи циљ има сљедеће конкретне резултате учења:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- стицање знања о уставној демократији,</li> <li>- изграђивање ставова да је у демократском друштву сврха власти да штити људска права,</li> <li>- развијање способности процјене да ли је друштво демократско или није,</li> <li>- критичко процјењивање власти у БиХ и њених нивоа власти,,</li> <li>- идентификовање и заштита људских права у уставу БиХ, ентитеским уставима и међународним документима о људским правима,</li> <li>- стицање знања и развијање способности потребних за активно учешће грађана у вршењу власти у демократском друштву,</li> <li>- објашњење пројекта «Ја грађанин» и избор проблема за истраживање,</li> <li>- упознавање са карактеристикама појединаца и грађанским врлинама и</li> <li>- дефинисање права појединца и заједничког добра.</li> </ul>		
<b>Теме</b>		

- 1.Темељи уставне демократије,
- 2.Заштита људских права,
- 3.Како власти БиХ /ентитета Републике Српске штите људска права и
- 4.Сви смо различити-сви смо исти.

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1.Темељи уставне демократије,	- наброји природна права; -објасни појмове:природно стање, пристанак, друштвени уговор; -објасни зашто нам је потребна власт; -опише настанак и развој устава и закона као правног оквира за успостављање демократског друштва; -опише појам устава и уставне демократије, -објасне појам конституционализма; -опише појам заједничког добра и индивидуалних права; -наведе значај подјеле власти.	-анализира природна права у реалном времену и простору; -анализира сврху постојања власти;  -изради шему подјеле власти у Бих и Републици Српској.	-савјесно,одговорно,уредно и правовремено обавља повјерене задатке -одговорно рјешава проблеме -користи усвојена знања и повезује са новим -изражава спремност за тимски рад -испољава позитиван однос према етичким нормама и вриједностима	- заједничко разумијевање основних идеја филозофије природних права и теорија о власти, - рад у пару, - радни листићи, - пројекти одјељења, - одговори на постављена питања, - илустрације (цртежи, стихови), - примјери из праксе, - групне презентације и постери. -Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима.
2.Заштита људских права,	-наброји интелектуална средстава; -наброји разлике између демократских и недемократских	-идентификује питања која су корисна при креирању и процјени правила и закона; -користи табелу интелектуалних		- заједничко разумијевање идеја, - грешке у правилима, - групни пројекти, - новине, штампа, - табела интелектуалних средстава, - скеч, играказ,

	<p>политичких система;  -објасни појам ауторитета грађана;  -наброји интелектуална средства;  - препознаје важност воље народа у демократском систему;  -наброји карактеристике демократског друштва;  -опише појам политике и политичке странак;  -објасни појам партијског система,  -наведе карактеристике владавине закона и појединца;  -објасне важност владавине закона.</p>	<p>средстава за процјену правила и закона;  -идентификује групе и институције које помажу, односно онемогућавају успоставу демократског друштва;  -анализирају улогу политичких странака;  -идентификује услове за успостављање владавине закона;  -уочи разлоге преласка из владавине појединца у владавину закона.</p>		<p>- есеј,  - рјешавање проблема,  - додатне активности (на примјер рад у секцијама),  - примјери из праксе,  - излагање радова и  - постери.  -Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>
3.Како власти БиХ/ентитета Републике Српске штите људска права	<p>-наброји подјелу власти на нивоу БиХ;  -објасни подјелу власти у Републици Српској;  -наведе надлежности сваке гране власти.</p>	<p>-идентификује различите нивое власти у БиХ;  - анализира надлежности сваког нивоа власти;  -идентификује права грађана заштићена Уставом БиХ, Уставом РС и Европском</p>		<p>- усмено излагање од стране наставника које се своди на ниво обавјештавања организације власти у БиХ,  - групни пројекти,  - групне презентације,  - рад у пару,  - одговори на питања,  - вјежба за ученике,  - посјета једном од састанака законодавног тијела,  - писмо</p>

		<p>конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода;</p> <p>- примјењује знање о грађанским правима</p>		<p>- посјетилац у разреду,</p> <p>- новински чланци</p> <p>- шематски приказ нивоа и грана власти у БиХ,</p> <p>- радни листићи,</p> <p>- копија устава БиХ и РС,</p> <p>- копија опште декларације о правима човјека и Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и</p> <p>- илустрације (цртежи, стихови, карикатуре) и слично.</p> <p>-Разговјетно, у кратким реченицама, лицем окренутим према ученику, објаснити тему или задатак. У раду наглашавати кључне ријечи, а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми. Полако ићи ка сложенијим тј.</p> <p>апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>
<p>4. Сви смо различити- сви смо исти.</p>	<p>-наброји карактерне особине које се сматрају пожељним за успјешно учешће у рјешавању питања јавног живота;</p> <p>- наброји факторе који помажу у стварању ефикасног грађанина;</p> <p>- опише појам грађанске врлине;</p> <p>- опише друштвену и политичку акцију;</p> <p>-наброји облике учешћа грађана у власти;</p> <p>-објасни права појединца и заједничко добро;</p> <p>-препозна како идеја</p>	<p>- креира приједлог „идеалног“ појединца који би квалитетно учествовао у рјешавању питања јавног живота;</p> <p>-идентификује примјере како се права појединца и идеја заједничког добра могу ускладити.</p>		<p>- заједничко размјењивање идеја,</p> <p>- групне презентације,</p> <p>- радни листићи,</p> <p>- вјежба критичког размишљања,</p> <p>- примјери из окружења,</p> <p>- одговори на постављена питања,</p> <p>- илустрације (цртежи, слике, стихови, карикатуре, афоризми),</p> <p>- новине, штампа,</p> <p>- есеј,</p> <p>- вјежба за одјељење,</p> <p>- индивидуалне презентације,</p> <p>- графикони и постери.</p> <p>-Разговјетно, у кратким реченицама, лицем окренутим према ученику, објаснити тему или задатак. У раду наглашавати кључне ријечи, а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми. Полако ићи ка сложенијим тј.</p> <p>апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>

	заједничког добра може бити злоупотријебљена од власти и појединаца; -опише значај пројекта «Ја грађанин».			
--	--	--	--	--

### Интеграција

Овај модул пружа ученицима могућност за стицање знања која ће им олакшати усвајање садржаја овог и другог модула из наставног предмета "Демократија и људска права".

### Извори

уџбеник Демократија и људска права за ученике, Цивитас, Бањалука 2011. године за средње школе,  
-демократија и људска права-приручник за наставнике Бањалука 2001. године,  
-примјери из праксе,  
-штампа,  
-европска конвенција за заштиту људских права и темељних слобода 1950. године,  
-устав БиХ, РС, Швајцарске и САД,  
- статут града и општине,  
-општа декларација о правима човјека 10.12.1948. године,  
-Web странице, демократија и људска права –зборник радова,  
-стручна литература,  
-ТВ емисије,материјал Вијећа Европе,материјал са Сертификације, Јахорина 2004. године, енциклопедија политике културе-Белгија 1993. године.

### Оцјењивање

У складу са Правилником о оцјењивању ученика у средњој школи:

<b>Струка (назив):</b> све струке		
<b>Занимање (назив):</b> сва занимања		
<b>Предмет (назив):</b> ДЕМОКРАТИЈА И ЉУДСКА ПРАВА		
<b>Опис (предмета):</b> Општеобразовни предмет/ прилагођено ученицима оштећеног слуха		
<b>Модул (наслов):</b> ЦИВИЛНО ДРУШТВО		
<b>Датум:</b> јун, године 2022.	<b>Шифра:</b>	<b>Редни број:</b> 02
<b>Сврха</b>		
<p>На крају овог модула ученици ће бити у могућности да разумеју значај и функцију цивилног друштва за развој демократије. Такође ће стећи знање и развити способности потребне за активно учешће у цивилном друштву и показати разумевање различитих начина представљања грађана у друштву.</p> <p>У другом дијелу ће идентификовати и схватити неке од основних карактеристика и функција медија, слободе изражавања и избора у демократском друштву.</p> <p>Ученици ће моћи да примјене знања и способности критичког размишљања, као и анализе и пронаћи најбоље начине за јачање цивилног друштва, економије и демократије у нашој земљи.</p> <p>Један сегмент практичне примјене стечених знања је и реализација пројекта ``Ја грађанин``.</p>		
<b>Специјални захтјеви / Предуслови</b>		
Овај модул представља наставак модула Уставна демократија и то тако да ученици примјењују стечено знање на друштво, разматрајући концепт цивилног друштва и повезаност економије и демократије .		
<b>Циљеви</b>		
<p>Изучавањем овог модула код ученика треба развити способности за примјену стеченог знања у циљу јачања и развоја цивилног друштва ,економије и демократије.</p> <p>Ученик треба да схвати нужност повезивања цивилног друштва, економије и демократије у свијету па и у нашој земљи.</p> <p>Овај општи циљ има сљедеће конкретне резултате учења:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>-стицање знања о појму цивилног друштва,</li> <li>-изграђивање става о потреби за таквим друштвом у БиХ,</li> <li>-схватање чињенице да стабилна демократиј захтијева јако цивилно друштво,</li> <li>-развијање способности ученика за развој и унапређење цивилног друштва,</li> <li>-критичко процјењивање предности и недостатака слободног удруживања грађана,</li> <li>-идентификовање основних карактеристика и функција медија, слободе изражавања и избора у демократским друштвима,</li> <li>-препознавање разлога и потреба међудржавне сарадње,</li> <li>-критичко процјењивање укључивања БиХ у Европску Унију,</li> </ul>		

-уознавање и анализа проблема земаља у транзицији и  
-уочавање везе између економије и демократије.

## Теме

1. Цивилно друштво (иста права-различити интереси),
2. Ми требамо свијет- Свијет треба нас,
3. Пројекат «Ја грађанин»
4. Економија и демократија.

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1.Цивилно друштво (иста права-различити интереси),	<ul style="list-style-type: none"><li>Опише појам цивилног друштва;</li><li>препозна важност постојања друштвених организација и интересних група;</li><li>наведе њихове њихове основне карактеристике;</li><li>опише појам комуникације;</li><li>опише утицај пропаганде;</li><li>наброји карактеристике слободних, праведних и отворених демократских избора;</li><li>објасни изборну процедуру,</li><li>наведе вриједности слободе изражавања;</li><li>наведе потребу облика организовања;</li><li>препозна конфликт и схвате начин његовог рјешавања.</li></ul>	<p>Наброји предности и недостатке слободног удруживања грађана,</p> <ul style="list-style-type: none"><li>идентификују основне карактеристике цивилног друштва,</li><li>препозна слободне медије;</li><li>примјењује вјештине рјешавања конфликтних ситуација;</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- савјено, одговорно,уредно и правовремено обавља повјерене задатке</li><li>-испољава систематичност у раду</li><li>-одговорно рјешава проблеме</li><li>-користи усвојена знања и повезује са новим</li><li>-изражава спремност за тимски рад</li><li>-испољава позитиван однос према етичким нормама и вриједностима</li><li>способност тимског рада;</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>- заједничко разумијевање идеја,</li><li>- групни рад,</li><li>- радни мотиви,</li><li>- групне презентације,</li><li>- илустрације(слике,стихови),</li><li>- одговори на питања која слиједе иза текста,</li><li>- конкретни примјери из окружења,</li><li>- рад у пару/групи,</li><li>- појединачни рад,</li><li>- дебата за разред,</li><li>- примјер из праксе,</li><li>- пронаћи чланке из новина,</li><li>- објаснити појам ауторитета у недемократским друштвима,</li><li>- индивидуалне презентације,</li><li>- играње различитих улога,</li><li>- примјери за илустрацију,</li><li>- графоскоп,</li><li>- вјежба за разред и</li><li>- цртежи за илустрацију.</li><li>-Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи</li></ul>

			-показује способност опхођења према другим људима; -развија	објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј.апстрактним појмовима, садржајима и областима
2.Ми требамо свијет-Свијет треба нас,	<ul style="list-style-type: none"> <li>• опише појам правде и праведних процедура;</li> <li>• препозна ниво власти и институције вањске политике;</li> <li>• опише појам међународних организација;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• опише потребу успостављања и одржавања веза наше земље са другим државама;</li> <li>• наброји међународне организације у нашој земљи;</li> </ul>	такмичарски дух; -стиче вјештину за рактично дјеловање; -развија креативност и одговорност при доношењу одлука;	<ul style="list-style-type: none"> <li>- заједничко разумијевање идеја,</li> <li>- групни пројекти,</li> <li>- групне презентације,</li> <li>- скеч игроказ,</li> <li>- индивидуални рад,</li> <li>- одговори на питања,</li> <li>- конкретни примјери из Европске Уније и земаља које су изван ње,</li> <li>- примјери из новина,</li> <li>- примјери за илустрацију,</li> <li>- вјежба критичког размишљања,</li> <li>- активности за цијели разред,</li> <li>- дебата за разред</li> <li>- рад у мањим групама на рјешавању проблема датих у тексту.</li> </ul> <p>-Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>
3.Пројекат «Ја грађанин»	<ul style="list-style-type: none"> <li>• препозна проблеме у заједници;</li> <li>• опише одабрани проблем;</li> <li>• објасни проблем;</li> <li>• препознају институције надлежне за рјешавање проблема;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>-сачини избор проблема за изучавање;</li> <li>-критички процјењује мјере алтернативне политике;</li> <li>-прави попис могућих рјешења проблема;</li> <li>-развијаје практичне</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>- објашњење суштине пројекта</li> <li>- пројекат одјељења,</li> <li>- вјежба за одјељење,</li> <li>- упитници,</li> <li>- интервју,</li> <li>- интернет,</li> <li>- рад у мањим и већим групама,</li> </ul>



		<p>вјештине на рјешавању проблема;  -спроводи активности на рјешавању проблема;  -препознају групе и појединце као опоненте у вези са одабраним проблемом;</p>		<ul style="list-style-type: none"> <li>- анкете,</li> <li>- тимски рад,</li> <li>- истраживање</li> <li>- прикупљање информација,</li> <li>- такмичења,</li> <li>- статистички подаци,</li> <li>- рад у заједници,</li> <li>- емитовање на локалним медијима (радио и ТВ станицама, лист и сл.)</li> <li>- практични рад (израда портфолија),</li> <li>- сакупљање и разврставање документације и</li> <li>- видео камере- фото апарати и слично.</li> <li>- Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати кључне ријечи,а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми.Полако ићи ка сложенијим тј.</li> <li>- апстрактним појмовима, садржајима и областима</li> </ul>
4.Економија и демократија	<ul style="list-style-type: none"> <li>• опише појам транзиције,</li> <li>• наброји проблеме у нашој земљи;</li> <li>• објасне значај економије за развој друштва.</li> </ul>	-препознаје проблеме земаља у транзицији;		<ul style="list-style-type: none"> <li>- усмено излагање о узроцима проблема земаља у транзицији,</li> <li>- радни листићи,</li> <li>- пројекти за одјељење,</li> <li>- одговори на питања,</li> <li>- примјери из сусједних држава,</li> <li>- чланци из новина,</li> <li>- Вјежба за одјељење,</li> <li>- групне презентације,</li> <li>- подаци са интернета,</li> <li>- илустрације (цртежи, стихови),</li> <li>- посјетилац у разреду и графоскоп.</li> <li>- Разговјетно,у кратким реченицама,лицем окренутим према ученику,објаснити тему или задатак.У раду наглашавати</li> </ul>

				<p>кључне ријечи, а непознате ријечи објаснити. Сва упутства за рад давати у писаној форми. Полако ићи ка сложенијим тј. апстрактним појмовима, садржајима и областима</p>
<b>Интеграција</b>				
Овај модул пружа могућност ученицима да стекну знања која ће им олакшати усвајање садржаја из других друштвених наука				
<b>Извори</b>				
<p>Демократија и људска права-Уџбеник за ученике средње школе – CIVITAS Бања Лука 2011,  Демократија и људска права-приручник за наставнике - CIVITAS Бања Лука 2001,  Материјал са Сертификације, Јахорина – јули 2004. године,  Материјал Вијећа Европе,  Демократија и људска права – Зборник радова.  Енциклопедија политичке културе – Београд 1993. године,  WEB страница,  ТВ емисије,  Примјери из праксе,  Штампа,  Статистички подаци и  Дневници рада ученика.</p>				
<b>Оцјењивање</b>				
Врши на основу Правилника о оцјењивању ученика усредњој школи.				